

Nekateri novi vidiki jedrskega, biološkega in kemičnega terorizma

Matjaž Kotnik¹

V sredini devetdesetih let prejšnjega stoletja so po koncu hladne vojne nastopile nove varnostne razmere, v katerih je razrast religiozno motiviranega terorizma in apokaliptičnih skupin grozil z novim tipom terorizma z uporabo sredstev za množično uničenje (superterorizma). Strah pred razmahom tega pojava je dobil velike razsežnosti in vplival na nekatera dogajanja v mednarodni skupnosti. S treznejšo analizo dejanske ogroženosti in sposobnosti teroristov za taka dejanja danes obravnavajo strokovnjaki ta fenomen bolj uravnoteženo in priporočajo najnujnejše ukrepe za njegovo preprečevanje.

Ključne besede: terorizem, jedrski/biološki/kemični agensi, orožje za množično uničenje, ukrepi proti terorizmu

UDK: 343.326+623.454.8/48

1. Uvod

Po koncu hladne vojne v začetku 90. let je s prenehanjem neposrednega soočenja dveh vojaških velesil nastopil svojevrsten vakuum, ki so mu sledila nekatera nova vrednotenja varnostnih izzivov ter neposrednih virov ogrožanja. Ta čas je bil zaznamovan tudi z vzponom militantnih religioznih gibanj različnih predznakov in z nastajanjem apokaliptičnih sekt ob iztekajočem se tisočletju. Nekateri od teh dejavnikov so poskrbeli za nov precedens v teroristični taktiki: uporabo nekonvencionalnih sredstev (jedrskih, bioloških ali kemičnih – JBK sredstev) za povzročanje čim večjega števila človeških žrtev.² Teroristični incidenti z biološkimi in kemičnimi sredstvi (ter grožnjami z jedrskimi) segajo v čase daleč pred temi dogodki,³ vendar je bila tokrat mednarodna skupnost soočena z novimi dejstvi: obskurna japonska psevdobudistična sekta je dejansko preizkušala biološko in kemično orožje in izvedla več napadov, od katerih sta dva zahtevala več smrtnih žrtev, nekateri islamski fundamentalisti pa so začeli upravičevati uporabo orožij za množično uničenje s samosvojim tolmačenjem verskih dogem.

Abu Hamzah al Masri (Mustafa Kamil) takole racionalizira terorizem: »Terorizem je del šerijata, ki ga morajo muslimani spoštovati. To je sredstvo, s katerim pozivamo zatirane, da terorizirajo tirane.«⁴ Osama bin Laden pa je v nekem pogovoru dodal, da so »za doseganje islamističnih ciljev dovoljena vsa sredstva, tudi orožje za množično uničevanje in terorizem, če za to obstaja versko dovoljenje-fatva«⁵ ter: »Pridobitev kemičnega in jedrskega orožja je verska dolžnost, kako ga bomo uporabili, pa

je naša stvar.«⁶ Al Kaida in z njo povezane skupine pa niso ostale samo pri retoriki, temveč mnogi pokazatelji govorijo o njihovih naporih za pridobitev ali razvoj takih orožij. Bliskovit razvoj biotehnologije po vsem svetu v tem času je imel za posledico, da se je začel postavljati v ospredje bioterorizem.⁷ Ob izdatni podpori množičnih občil (televizijske mreže, tisk) ter knjižnih in filmskih uspešnic na to temo je razprava o »superterorizmu« (terorizem z uporabo sredstev za množično uničenje) dobila v ZDA in kasneje drugod neslutene razsežnosti.

Vrhunec je dosegla s stališči kot: »ZDA se bodo soočile s terorističnim napadom z uporabo kemičnega ali biološkega orožja v nekaj naslednjih letih« (predsednik B. Clinton); »ni več vprašanje, ali se bo to zgodilo, vprašanje je, kdaj« (sekretar za obrambo W. Cohen) in »prolifracija jedrskih, bioloških in kemičnih orožij ter možnost njihove uporabe s strani držav ali teroristov je največji izziv za nacionalno varnost in s tem za obveščevalno skupnost po koncu hladne vojne« (direktor CIA J. Deutch). Pritisk na vlado in zakonodajna telesa se je večal, kar se je pokazalo tako v preusmerjanju velikih finančnih sredstev v programe preprečevanja nekonvencionalnega terorizma in odpravljanja posledic morebitnega takega napada, kakor tudi v spremembah protiteroristične zakonodaje.

Ameriški Kongres je to pospremil z izjavo: »Mednarodni terorizem je najresnejša nadnacionalna grožnja, s katero se soočajo ZDA in njene zaveznice, ter docela presega težave, ki jih prinašata previsoka rast prebivalstva in onesnaževanje okolja.«⁸

V ZDA je prišlo do podobnega pojava v petdesetih letih, ko so bile vaje za obrambo pred jedrskim napadom in gradnja

¹ Matjaž Kotnik, magister kemije, Slovenska obveščevalno-varnostna agencija, Stegne 23 c, Ljubljana

² Kaplan, D.A., s. 207

³ Gurr, N., Cole, B., s. 263

⁴ Bodansky, J., s. 325

⁵ *ibid.*, s. 8

⁶ *Ibid.*, s. 295

⁷ Kotnik, M., s. 201

⁸ Gurr, N., Cole, B., s. 6

atomskih zaklonišč del vsakdana. Pri tem dogajanju sta imela nemajhno vlogo biotehnoški in obrambno-oborožitveni lobi, namnožile pa so se tudi mnoge vladne ustanove in agencije – od obveščevalnih in varnostnih do kriznih ter reševalnih, ki so zaslutile dober in neusahljiv vir financiranja. Nek cinični opazovalec je dodal: »Hrup okoli superterorizma pretežno zganja ena skupina ljudi: tisti, ki trdijo, da ta problem obstaja, ter da so prav oni tisti, ki ga lahko rešijo.«⁹

2. Evropski in drugi pogledi na nekonvencionalni terorizem

Medtem ko so v ZDA pričeli mešati pojma mednarodnega terorizma in »superterorizma« ali ju celo izenačevati, so drugje prevladovali umirjenejši toni. Evropski voditelji in funkcionarji v nasprotju z onimi v ZDA niso dajali tako alarmantnih izjav, čeprav je nevarnost te vrste terorizma tudi v Evropi, nekateri incidenti z ricinom v zadnjih dveh letih v Veliki Britaniji in Franciji pa dokazujejo, da predvsem radikalne islamistične skupine v tem pogledu ne mirujejo. Čeprav se v Evropi za preprečevanje in odpravljanje posledic nekonvencionalnega terorizma ne namenja toliko sredstev kot v ZDA, potekajo mnoge dejavnosti tako na civilnem področju kot v okviru NATO programov, s svojim varnostnim sistemom in zakonodajo pa je Evropska skupnost vključena v vse globalne protiteroristične procese.

Izstopa primer Rusije. O nevarnosti zlorabe JBK sredstev se manj razpravlja, čeprav je tam ta problem precej pereč. Na eni strani je tu razpadajoča infrastruktura nekdanjih obsežnih vojaških programov nekonvencionalne oborožitve,¹⁰ na drugi pa prepletenost kriminalnih združb z varnostnimi in oblastnimi strukturami. Varnost v jedrskih objektih, bivših objektih oborožitvene industrije, odlagališčih radioaktivnih snovi ter skladiščih kemičnega orožja je pomanjkljiva, demoralizirano in slabo plačano osebje pa je občasno pripravljeno ponuditi svoja znanja in usluge »najboljšemu ponudniku«. Problem nezaposlenih strokovnjakov iz propadlih oborožitvenih programov ZDA, Rusija in nekatere države na prostoru nekdanje Sovjetske zveze urejajo tudi na bilateralni ravni.

Izrael je poseben primer kot država, ki je nenehno in neposredno soočena s terorizmom. Kljub temu se tam o nekonvencionalnem terorizmu ne pogovarjajo veliko, ker jih k temu silijo praktični razlogi.¹¹ Konvencionalni terorizem (predvsem samomorilski napadi) so konkretna grožnja, ki jo je treba reševati prednostno. Izkušnje jim kažejo, da so napadi z JBK sredstvi na njihovem ozemlju malo verjetni (kljub nekaterim poskusom) in da ne pomenijo posebne grožnje.

3. Dosegljivost nekonvencionalnih sredstev in orožij za množično uničenje za teroriste

Treba je ločevati sredstvo ali agens (bojni strup, zelo toksično kemikalijo, bakterijo, virus, biološki toksin, fisiski material) od profesionalno izdelanega orožja za množično uničenje, ki je naprava za prenos in sproščanje takega agensa v določenih okoliščinah in na določen način, da se doseže maksimalni učinek. Do danes ne poznamo primera, da bi teroristi uporabili tako orožje, poznamo ga samo iz vojnih spopadov, začeni s I. svetovno vojno. Poznamo pa prizadevanja teroristov, da bi se izdelavi takega orožja čimbolj približali, pri čemer do sedaj niso bili prav uspešni. Statistika pravi, da se je od I. 1900 do 1999 zgodilo okoli 282 dogodkov, ki bi sodili v kategorijo terorističnih napadov z nekonvencionalnimi sredstvi,¹² pri čemer je šlo za dejansko uporabo sredstva (v glavnem kemičnega) samo v 27 %, drugo je ostalo pri poskusu, posesti sredstva ali samo grožnji. Drugačen teroristični pristop je napad s konvencionalnim orožjem, ki ima »nekonvencionalne« posledice, kot npr. sabotaža na jedrskem objektu, skladišču bojnih strupov ali zelo toksičnih kemikalij, vendar do danes resnih incidentov take vrste tudi ne poznamo. JBK sredstva so bila skoraj v vseh primerih uporabljena kot kontaminant z omejenim učinkom. Rezultat: 71 dejanskih dogodkov, 123 žrtev in 3774 poškodovanih. Že iz tega podatka vidimo, da teroristični napadi z JBK sredstvi doslej niso imeli tistih posledic, kot jih poznamo iz vojaških napadov s sredstvi za množično uničenje, podobno stanje pa poznavalci kot npr. iz Aegis Defence Services (»think tank« za varnostno svetovanje vladam in mednarodnim družbam) pričakujejo tudi v prihodnje.¹³ Ocenjujejo namreč, da teroristi nimajo nuklearnih orožij ali smrtonosnih patogenov in da bodo tudi v letošnjem letu prevladovali napadi s konvencionalnimi sredstvi. Tudi Al Kaida naj bi kazala nekatere znake popuščanja in pripravljenosti na kompromise, kar je lahko posledica tako zmeraj težjih pogojev za njeno delovanje kot zavestnega usmerjanja od politike konfrontacije in uničenja v politične vode.

Načelno velja, da bi teroristi najtežje nabavili ali sestavili nuklearno eksplozivno napravo. Kljub temu nekateri menijo, da ta problem za iznajdljive zločince ni nepremostljiv.¹⁴ Najprimernejši material za izdelavo je visoko obogateni uran (VOU), najenostavnejša izvedba pa je t.i. »gun type« eksplozivne naprave, v kateri sta dve ločeni subkritični masi, ki ju v določenem trenutku požene skupaj eksplozivni naboj. V tem trenutku postane masa urana kritična in sproži se verižna reakcija, ki povzroči nuklearno eksplozijo. Tako je bila izdelana tudi hirošimska atomska bomba, ki je vsebovala približno 60 kg VOU. Ukrasti tako količino bi bil izjemen podvig tako v varnostnem kot logističnem smislu, čeprav se ocenjuje, da se je na svetu do sedaj nabralo okoli 1800 ton visoko obogatene urana.

⁹ Prav tam, s.11

¹⁰ Alibek, K., internet

¹¹ Sprinzak, E., internet

¹² Tucker, J.B., Sands, A., s.46

¹³ Tucker, M., internet

¹⁴ Glaser, A., von Hippel, F.N., s.38

Varnostno najbolj problematičen je uran, ki se uporablja za miroljubne namene in je manj varovan kot vojaški. Ocenjuje se, da je na različnih koncih sveta okoli 50 ton VOU v približno 140 reaktorjih, ki služijo industrijskim in raziskovalnim namenom, sem pa sodi tudi celota ruskih jedrskih elektrarn, ki uporablja uran kot gorilni element, tako da nanje odpade skoraj polovica tega VOU. Tu je še izrabljeno gorivo, ki še vedno lahko vsebuje do 80 % U²³⁵. Ni potrebno posebej poudarjati, da so ti visoko radioaktivni materiali usodni za osebo, ki bi z njimi rokovala brez zaščite in zahtevne opreme za daljinsko manipulacijo. Obstajajo pa vesti, da je bilo na ozemlju nekdanje Sovjetske zveze mnogo tatvin v jedrskih objektih in da ni točnih podatkov, koliko radioaktivnega materiala je bilo odtujenega. Poznamo tudi številne govornice obveščevalnih služb nekaterih konservativnih držav Bližnjega vzhoda in nekdanjih predstavnikov ruskih varnostnih in obveščevalnih služb (Lebed, Lunev itd), da naj bi islamski ekstremisti nabavili »od nekaj do 20 kosov jedrskega orožja« (bombe v kovčku, taktične bojne konice) predvsem na ozemlju nekaterih držav nekdanje Sovjetske zveze.¹⁵ Znan je tudi primer »red mercury«, ko je ruska mafija prodajala naivnim kupcem za velike vsote neuporabne snovi pod pretvezo, da gre za jedrsko »super orožje«.¹⁶ Skice jedrskega orožja in s tem povezani dokumenti, ki so bili zaplenjeni v mrežo Al Kaida, so menda tudi bili zelo preprosti ter pridobljeni iz javno dostopnih virov.

Eden od ujetih privržencev Osame bin Ladna je l. 1998 izjavil, da imajo biološko in kemično orožje, ki so ga nakupili v državah vzhodne Evrope, predvsem v republikah bivše SZ.¹⁷ To orožje naj bi bilo delujoče in naj bi ga uporabili proti ameriškim in izraelskim ciljem, če se jih ne bi dalo napasti z razstrelivom ali drugim konvencionalnim orožjem. Al Kaida je ustanovila več vadbenih centrov za urjenje teroristov, ki so v različnih časovnih obdobjih delovali na ozemljih Pakistana, Afganistana, Iraka, Gruzije in Sudana, eden pa je menda bil celo v bližini Zenice v Bosni. Tu so se tečajniki spoznavali tudi s temelji uporabe nekaterih strupov in patogenih mikroorganizmov. Različni teroristični priročniki vsebujejo znanja, ki so bila posredovana tem ljudem, in imajo vsega po malem: nekaj uporabnih stvari, nekaj napačnih informacij in nekaj očitnih nesmislov. Na splošno pa znanja in izkušnje glede kemičnih in bioloških sredstev še zdaleč ne dosegajo njihove ekspertize na področju eksplozivnih naprav. Predvideva se, da so eksperimentirali z nekaterimi bojnimi strupi (mehurjevci, živčnimi strupi), največ izkušenj pa imajo s cianidom (eksplozivna naprava »mobtakar«, ki po pomešanju natrijevega cianida in kisline sprošča vodikov cianid). Od bioloških agensov naj bi bili najbolj zanimivi antraks, botulinusni toksin in ricin.

Pripadniki Hamasa v pomanjkanju primernejših materialov namakajo šrapnele za samomorilske bombne pasove v pesticidih

¹⁵ Bodansky, J., s.265

¹⁶ Butler, K., internet

¹⁷ Bodansky, J., s.265

in podobnih strupenih kemikalijah, vendar s tem učinkovitost bombe gotovo ni povečana. Poskušali so tudi polniti konice svojih taktičnih izstrelkov (»al kassam«) s takimi snovmi, vendar se je tako »kemično orožje« izkazalo za neučinkovito. Še najbolj ekzotičen pa je načrt, da bi bil samomorilski napadalec z bombo okužen z virusom HIV, ter da bi delci njegovega telesa ob eksploziji okužili tudi preživle žrtve napada.¹⁸ Značilen je tudi primer iz Iraka: v času pred zalivsko vojno so izdelali precejšnje količine bioloških agensov, vendar ne v obliki, ki bi bile učinkovite za biološke napade.

Dostop do informacij za izdelavo v »domači kuhinji« je dejansko vedno lažji, vendar je vprašanje, ali so vse točne oz. uporabne. Je tudi nekaj »obratniških trikov«, ki jih ne najdeš v priročniku ali na internetu. Tehnično izobraženih ljudi je res vedno več, vendar je vprašanje, ali imajo določena specialna znanja. Problem nezaposlenih strokovnjakov iz propadlih programov nekonvencionalne oborožitve obstaja, vendar jih bodo verjetno prej angažirale »malopridne države« kot pa majhne in razpršene teroristične skupine. Povečana je tudi nevarnost tatvin opreme in materialov iz slabo varovanih vojaških in jedrskih objektov (Rusija in ostale republike razpadle SZ).

4. Ocene učinkov teroristične uporabe JBK sredstev

Kemični bojni strupi lahko v zaprtih prostorih (velike poslovne in upravne zgradbe, nakupovalni centri, podzemna železnica, avditoriji) potencialno dosegajo velike učinke. Po podatkih Office of Technical Assessment lahko 1 kg sarina ali VX v veliki zgradbi – odvisno od načina sproščanja – povzroči od nekaj 10 do nekaj 100 žrtev, več 10 kg fosgena pa bi imelo podoben učinek. Nekaj 100 g VX v vagonih podzemne železnice bi povzročilo do 100 žrtev, razpršitev kakih 300 kg sarina na odprtem kraju pa bi ob ugodnih vremenskih okoliščinah zahtevalo do 200 žrtev.¹⁹ Učinki torej bistveno ne presegajo tistih z uporabo konvencionalnih sredstev, potrebne količine bojnih strupov pa so precejšnje ter prevelike za proizvodnjo in improviziranjem laboratoriju.

Učinki biološkega orožja so lahko precej večji.²⁰ Optimalna razpršitev 30 kg antraksa nad velikim mestom v obliki finega aerosola bi povzročila inhalacijsko obliko bolezni z do 100.000 žrtvami. V zaprtih prostorih bi bili učinki, gledano v odstotku žrtev, še neprimerno večji. Teoretično se torej najhujša biološka orožja po učinkovitosti približujejo jedrskim.

Strokovnjaki ocenjujejo, da bi jedrska naprava z močjo 0.5 Kt (40-krat šibkejša kot hirošimska, bolj primitivne izdelave,

¹⁸ Shollmeyer, J., s.8

¹⁹ Gurr, N., s.81

²⁰ ibid., s. 82

vendar takšna, ki bi jo iznajdljivi amaterji teoretično še lahko sestavili) v New Yorku ubila do 50 000 ljudi. Za psihološki in propagandni učinek bi zadostoval že napad majhnega obsega z improviziranim sredstvom. V zadnjem času množična občila veliko omenjajo tudi nevarnost teroristične uporabe umazane bombe (klasična eksplozivna naprava z dodano radioaktivno snovjo), ki sicer ni orožje za množično uničenje, temveč bolj »orožje množičnega razdora« (»weapon of mass disruption«), in ki bi z obsežno kontaminacijo urbanega okolja povzročilo velike ekonomske in psihološke posledice²¹.

5. Trendi v terorističnih dejavnostih in njihovo zaznavanje

Pred skoraj dvajsetimi leti je Jenkins trdil, da ubijanje velikega števila ljudi ni vedno glavni namen terorizma. Teroristi raje vidijo, da imajo čim več gledalcev in da se doseže ozračje strahu in negotovosti.²² Danes ta trditev po nekaj spektakularnih napadih z veliko žrtvami ne drži več, čeprav nekaj njegovih predvidevanj ostaja: število žrtev posamičnega napada se bo povečevalo, teroristi se verjetno ne bodo ukvarjali z orožji visoke tehnologije ali množičnega uničevanja, če lahko enake učinke dosegajo s konvencionalnimi sredstvi, glede izbire sredstev in taktike pa ohranjajo določen kontinuum.

Danes dobro poznane teroristične skupine z definirano strukturo in centralnim poveljevanjem izginjajo, namesto njih pa se pojavljajo ohlapno povezane strukture enakomislečih posameznikov ali majhnih celic s sicer skupnimi cilji, vendar so pri svojem delovanju in načinu financiranja dosti bolj avtonomne in prikrite ter temu primerno tudi težje sledljive, kar postaja obveščevalni in varnostni problem. Težja je tudi politika odvratanja in povračilnih ukrepov, če za teroristi vsaj formalno ne stoji neka država sponzorka ali pa če gre za povsem zasebno pobudo posameznika. Predpostavka, da so na teroristični sceni razmere tako kaotične, da udarec pride od koderkoli in kadarkoli, ter da ga je težko predvideti, pa povsem ne drži.²³ Teroristi želijo prepričati, da lahko udarijo kjerkoli in kadarkoli, vendar pri tem niso kaotični. Njihove metode in delovanje kažejo določene zakonitosti. Večino teroristov in njihovih organizacij spoznamo že zgodaj, pri nekaterih celo spremljamo njihov razvoj v smislu spreminjanja organiziranosti in taktike. Nihče ne postane terorist čez noč, ampak doživi svoj razvoj od nižje stopnje nasilja prek radikalizacije do končne stopnje, ko je pripravljen ubijati – v manjšem ali večjem obsegu. Nekatere organizacije javno razglašajo svojo ideologijo, zahteve in grožnje, ali pa celo dogodke napovedujejo. Za vse sicer medsebojno ideološko, taktično in operativno razlikujoče se teroristične skupine pa velja nekaj skupnega: kdor grozi z masovnimi poboji, skrajnim nasiljem in sredstvi za množično uničenje, si popolnoma zapira

pot za politično in fizično preživetje, zato se bodo teroristične skupine z izdelanimi političnimi ambicijami temu izogibale. Na drugi strani pa to manj ovira ljudi, ki jih vodi kak religiozni ali mesijanski motiv (džihadistična gibanja, apokaliptične sekte), ker so pri uresničevanju svojih ciljev pripravljeni tudi na lastno fizično uničenje, seveda razen ozke posvečene skupine, ki bi njihovo poslanstvo izpolnila. Vendar tudi ti ljudje potrebujejo čas, da »otrdujejo« in so po nekem obdobju pripravljeni na vse, pri tem procesu pa so še mnogi signali, ki jih varnostne in obveščevalne strukture lahko zaznajo. Značilni kazalci skrivnih programov razvoja orožij za množično uničenje ali poskusov njegove nabave so nepojasnjena izginotja fisiskega materiala, naročanje večjih količin blaga, ki sodi na sezname t.i. blaga z dvojno rabo (nadzorovano od državnih organov), ter opreme in materialov, ki jih sicer na teh seznamih ni, pa se zanje sumi, da bi se v take namene lahko uporabili. Drugi pokazatelji so sumljivi finančni tokovi za financiranje teh dejavnosti ter vzpostavljanje potrebne tehnične infrastrukture. Vendar sami tehnični pokazatelji niso dovolj, predvsem je pomembno slediti celokupni dejavnosti neke teroristične skupine in tako sumljiva dejstva povezati v celoto.

6. Ukrepi za preprečevanje nekonvencionalnega terorizma

Ti ukrepi se ne razlikujejo dosti od splošnih ukrepov proti mednarodnem terorizmu, imajo pa nekaj posebnosti. Tesno so povezani z mednarodnimi prizadevanji za omejevanje jedrske oborožitve, medtem ko so bile konvencije za prepoved razvoja in skladiščenja kemičnega in biološkega orožja sprejete že pred desetletji. Če pritrdimo prevladujočemu mnenju strokovnjakov, da je dandanes najverjetnejši nekonvencionalni teroristični napad omejenega obsega na manjšo skupino ljudi z improviziranimi sredstvi, ki bi predvsem povzročil velik psihološki učinek, bi za preprečevanje takih dogodkov zadostovalo²⁴:

- boljše obveščevalno delo
- razvoj sistemov za zgodnje opozarjanje za preprečitev taktičnih napadov (senzorska tehnologija na vstopnih točkah v državo in točkah z največjo gostoto naseljenosti)
- ustanavljanje ustanov, služb in usposabljanje osebja za odpravljanje posledic napada
- odločna politika odvratanja terorizma (vključno s povračilnimi ukrepi) na mednarodni ravni
- znotraj držav vzpostavitev in izvajanje ustrezne zakonodaje za preprečevanje delovanja terorističnih skupin in prekinjanje njihovih finančnih in logističnih kanalov, nadzor nad trgovanjem z materiali in opremo za izdelavo orožij za množično uničevanje
- zmanjšanje prehrupne retorike »superterorizma«, ki še najbolj koristi tako praviim kot potencialnim teroristom.

²¹ L. Rothstein et al., s.36

²² Jenkins, B., internet

²³ Sprinzak, E., internet

²⁴ Sprinzak, E., internet

Literatura

1. Alexander Glaser, Frank N. von Hippel (2006). Thwarting Nuclear Terrorism. *Scientific American* 294/2, s. 38–45.
2. Brian Jenkins: The Future Course of International Terrorism. <http://www.wfs.org/jenkins.htm>.
3. David A. Kaplan (2001): Aum Shinrikyo, v: **Toxic Terror** (ur. J.B. Tucker). Cambridge, Massachusetts MIT Press, s.207–226.
4. Ehud Sprinzak: The Great Superterrorism Scare. <http://radiobergen.org/terrorism/super-1.htm>.
5. Jonathan B. Tucker in Amy Sands (1999): An Unlikely Threat. *Bulletin of the Atomic Scientists*, 55/4, s.46–52.
6. Jossef Bodansky (2002): **Mož, ki je napovedal vojno Ameriki in korenine islamskega terorizma**. Ljubljana, Orbis.
7. Josh Schollmeyer (2005): Terrorism: Blood Feuds. *Bulletin of the Atomic Scientists* 61/6, s.8–9.
8. Kenneth Alibek: Terrorist and Intelligence Operations. <http://www.house.gov/jec/hearings/intell/alibek.htm>.
9. Kenley Butler: Trafficking Hoaxes: A Short History of Scams Involving Red Mercury and Osmium-187. http://www.nti.org/research/e3_42a.html.
10. Linda Rothstein, Catherine Auer, Jonas Siegel (2004): Rethinking Doomsday. *Bulletin of the Atomic Scientists* 73, s. 36–41.
11. Matjaž Kotnik (2000): Bioterrorizem. *Dnevi varstvoslovja, Bled 2000*, s.201–208.
12. Michael Holden: Net Closing on Bin Laden. <http://www.alertnet.org/thenews/newsdesk/L22758198.htm>.
13. Nadine Gurr, Benjamin Cole (2000): The New Face of Terrorism. London, I.B. Tauris.

Some new aspects of nuclear, biological and chemical terrorism

Matjaž Kotnik, MSc., Intelligence and Security Agency of the Republic of Slovenia, Stegne 23 c, 1000 Ljubljana, Slovenia

In the middle of the nineties of the past century, after the end of the cold war, there emerged a new security situation marked by the expansion of religiously motivated terrorism and the rise of apocalyptic groups threatening a new type of terrorism (super-terrorism), using weapons for mass destruction. There was a major fear of its spread and this influenced various events in the international community. With sober analysis of actual threats and the capacities of terrorists for such acts, professionals deal at present with this phenomenon with more rationality and recommend the most necessary measures for its prevention.

Key words: terrorism, nuclear/biological/chemical agents, weapons of mass destruction, measures against terrorism

UDC: 343.326+623.454.8/48